

Ezt bárki meg tudta volna csinálni

A legnagyobb jó indulattal sem nevezhetjük Vas megyét a kenu őshazájának. Pedig több kiváló kenus is innen indult. A Söptei testvérek a helsinki olimpián kettesben próbálták szerencsét, majd a tokiói olimpián Hajba Antal "Tonio" 4. helyezést ért el, 1966-ban viszont már világbajnokságot nyert. A legnagyobb siker Tatai Tibor nevéhez fűződik, aki Mexikóvárosból olimpiai aranyéremmel tért haza. A BKV Előre egykori klasszisa a közelmúltban szülőhelyén vendégeskedett, Gyöngyösfalu és Lukácsháza önkormányzata élménybeszámolóra hívta olimpiai bajnokát. "A meghívással régi adósságát törleszti a szülőfalu, a későbbiekben szeretnénk Tiborral

folyamatosan kapcsolatban maradni" - hangsúlyozta Virág János, lukácsházi polgármester. A rendezvény után invitálom beszélgetésre a 69 éves sportembert.

- Az Ön nevét mindenki Budapesttel és Szentendrével köti össze, kevesen tudják, hogy Vas megyében született, a ma már önállóan nem létező Pösén. Hogyan került a nyugati végekről az ország szívébe?

- Nem egészen így történt, hiszen a szüleim Szentendrén éltek, de közbe jött a háború, apámat elvitték, anyám pedig nem akart egyedül maradni, ezért leköltözött Pösére. A szomszéd faluban, Nagycsömötén nagyanyámnak fogadója volt. 1944-ben így szülehettem itt a nyugati határszélen. A front elvonulása után visszajött a család Szentendrére, de mivel nagyanyám fogadóját államosítani akarták, azt pedig a család aprajának-nagyjának meg kellett védenie, ezért 1949-ben visszaköltöztünk Nagycsömötére. 1954 decemberében az apámat az ÁVH letartóztatta, államellenes tevékenységgel vádolták meg, ami persze nem volt igaz, de abban az időben egy névtelen feljelentés elég volt ahhoz, hogy másfél évre elhurcolják.

- Vissza tud emlékezni erre a szomorú eseményre?

- Én nem voltam otthon mikor apámat elvitték, de a családot nagyon megrázta ez a szörnyű és váratlan esemény. Gondolhatja, a későbbi években a rendszer igazi osztályellenségként kezelte, persze én sem váltam a szocializmus elkötelezett hívévé. Végül 1964-ben apámat rehabilitálták.

- Néhány órája körbekocsikáztatták vendéglátói a környéken. Mennyire törtek fel Önben a gyerekkori emlékek?

- Ennyi év távlatából is sok minden eszembe jutott. Pösén, a templom mellett laktunk, egyszer Tálos Gyula plébános úr hoz a hóna alatt egy malacot. "Ez a maguké" - mondja anyámnak, aki nagyon meglepődött. A plébános úr ugyanis valamiért felment a padlásra, a bátyám rázárta az ajtót és csak úgy volt hajlandó kinyitni, ha ad egy malacot. Megígérte és mivel pap

lévén nem hazudhatott, hozta is becsülettel.

- Volt családi indíttatása, hogy Ön sportoló lett?

- Édesapám a háború előtt a Tungsrában dolgozott, több vízitelepük is volt, túraszínten sportolt. Úszni itt tanultam meg a Gyöngyösön, a testvérem a malomnál belelökött a vízbe, én pedig kénytelen voltam kiúszni valahogy. Így kezdődött. A víz és a természet szeretete itt ivódott belém, egykor erdész akartam lenni.

- Hogyan kötött ki végül a kenunál?

- 1955-ben visszaköltöztünk Szentendrére, azóta csak szakaszos a kapcsolatom a szülőhelyemmel. A Duna parton volt a HÉV-nek egy csónakháza, ott kezdtem el evezni és túrázni. Mivel a bátyám Újpesten kajakozott, anyám pedig azt mondta, hogy neki elég egy gyerekért izgulni, aki a Dunán evez, így csak később kezdhettem kajakozni, mikor a bátyám megsérült. Egy barátom aztán rábeszélte a kenura, így lettem kenus. Akkoriban az Előrében nagyon intenzív klubélet folyt. Az 50-es évek végén az idősebbek, akik közt sok ügyvéd és mérnök ember volt, megtanították a fiatalokat a vízzel kapcsolatos viselkedésre és a klub szeretetére. Sajnos azóta tönkretették a klubéletet Magyarországon.

- Kicsit későn került a sportág élvonalába. Mi volt az oka?

- 1964-ben fiatal titánként megvertem Parti Jancsít a Budapest bajnokságon. Ő mehetett az olimpiára, én meg utaztam Pécsre vitézkedni három és fél évig. A mi alakulatunk szedte fel az aknazárat, de mivel én politikailag nem voltam megbízható, rám csak a laktanya őrzését bízták. 1968-ban, a csehszlovák bevonuláskor sem bíztak bennem, a többieket 8 hónapra visszahívták a seregbe, engem meg szerencsémre kiküldtek az olimpiára. Egyedül én nem voltam KISZ-tag, volt úgy, hogy másfél évig nem jöttem ki a laktanyából, leszereléskor a felettesem közölte velem: „Tatai, maga a honvéd rendfokozatot sem érdemli meg!”

- Nem volt lehetősége előbb "szabadulnia"?

- De igen. Újpestre kerülhettem volna, de mivel állítólag kevés beszédű ember vagyok, de mindig akkor szólalok meg, mikor nem kell, ezért kútba esett ez a lehetőség is. 1965-ben egy kimenőn Pécsről feljöttem Pestre, elmentem a Dózsához, ott az edző magyarázza egy ezredesnek, hogy itt van az a srác, akiről a múltkor beszéltem, tudod, ismered az apját, ott van valamelyik osztályon. Én meg elszóltam magam, hogy mégsem ő az apám, hanem egy másik. Mehettem is vissza még Pécsre két évre. Ezért kezdtem későn.

- A katonaság után állítólag kirobbanó erőben volt?

- Két éve a nyugat-német Detlef Lewe uralta a sportágot. Granek István szövetségi kapitány elindított a romániai Snagovban mindenféle nemzetközi tapasztalatok nélkül egy versenyen. Granekről tudni kell, hogy ő kajakedző volt, levette a kenusokról teljesen a kezét, közvetlen kapcsolat és kölcsönös bizalom volt az edző és a versenyzők között. Ilyen szempontból jó pedagógus volt, amelyik lovat látta, hogy húz, ráhagyta, nem zaklatta. Visszatérve a versenyre, az előfutamban megvertem Lewét, a döntőben mindössze 20 cm-rel kaptam ki tőle. Tudni kell, hogy Lewe éveken keresztül több hajóhosszal verte a mezőnyt, senki nem tudta még megközelíteni sem.

- Két válogató versenyt megnyert, de Granek még nem tudott dönteni, hogy kit indítson Mexikóban, Önt vagy Wichmann Tamást. Mindkettőjüket kivitte az olimpiára. Másfél hónappal előtte kijelölte a napot, hogy Xochimilcóban külön versenyen döntsék el a részvétel jogát.

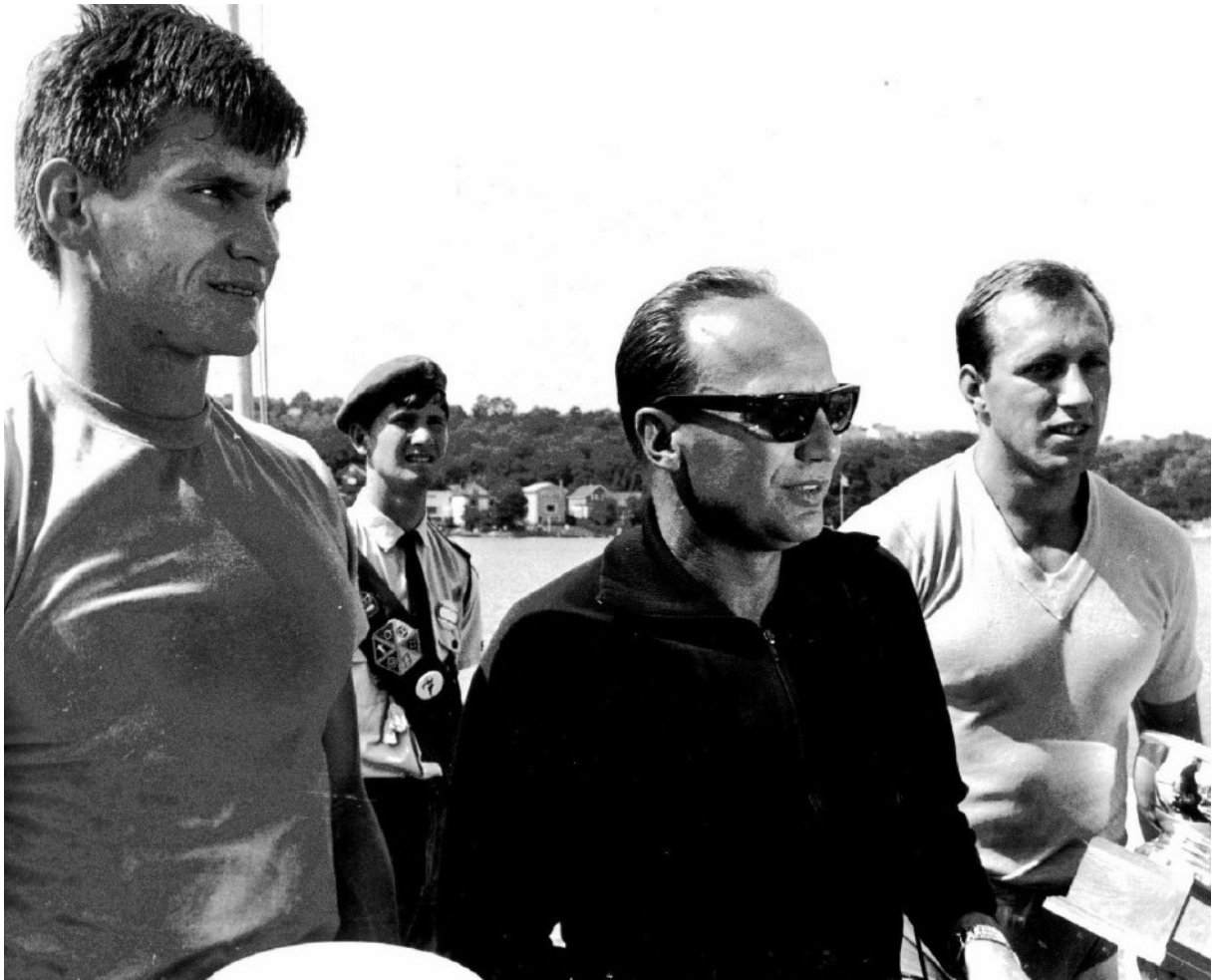
- Tamást ismertem, edzőtáborban együtt voltunk. Az a típusú versenyző volt, aki tényleg kiváló képességekkel rendelkezett, aki száz versenyből 99-et meg tudott nyerni, de az a tudat, hogy neki azt az egy versenyt kell megnyernie, már hátráltatta. Ezért tudtam Xochimilcóban legyőzni, nálam ez az izgalmi állapot teljesítmény növekedést váltott ki. Jobban tudtam

koncentrálni, Tamás talán túlpörgött, elveszítette az ítélőképességét és nem a megfelelő döntést hozta.

- Hogyan emlékezik vissza az olimpiai döntőre?

- Granek szerint 250 m-ig nem szabad leszakadnom és utána támadnom kell. 20 dollárba fogadott velem, hogy nem tudom ezt a fináléban megcsinálni. A döntő előtt ráadásul meghúzódott a nyakam, kénytelen voltam merev, fájós nyakkal versenyezni. Meglepetésre a kanadai Hook rajtolt a legjobban, de nem szakadtam le Lewétől, sőt 500 m-nél már az élre álltam. Ezután nagy hajrába kezdtem, egyre inkább elszakadtam Lewétől és a szovjet Galkovtól. Olimpiai bajnok lettem és mellékesen nyertem még 20 dollárt is.

- Miért hagyta abba a versenyzést olyan hirtelen?

- 1971-ben második lettem a belgrádi világbajnokságon Lewe mögött. A gratuláció helyett azt közölték velem az illetékesek: "Ezt bárki meg tudta volna csinálni!" Én meg azt mondtam, hogy akkor csináljátok meg! Elfogadtam és tudomásul vettem a döntést. Sajnos az idő engem igazolt, bár ne igazolt volna, azóta is olimpián csak nemrég, Pekingben Vajda Attila tudott győzni a klasszikus távon. Mindig volt civil foglalkozásom, ezért is tudtam könnyen visszavonulni, nem volt sportállásom soha. A főnököm kérdezte, mennyit kapok egy világbajnokságért? 18-20 ezret feleltem. Tudod mit, felemelem a fizetésem két ezer forinttal, de utána ne hozzá semmiféle kikérőt.

- De azért még kint volt a müncheni olimpián?

- Belgrád után már csak leveztettem. Lélek nélkül, megérdemelten veszve, Tamás jogosan indult Münchenben, ahova engem tartalékként vittek ki. Nekem nagyon szép utam volt az olimpia, csak nem versenyeztem.

- Néhány év után már mellékállásban edzősködött, majd külföldön is szerencsét próbált.

- Igen, dolgoztam Kínában és Spanyolországban, de volt egy érdekes olaszországi kitérőm is. Meghívtak egy 3 hónapos bemutató körútra, megbíztak egy feladattal. Jártam az országot saját kocsival és mindenütt eltöltöttem egy-két napot, felméréseket végeztem, irányelveket adtam. Életem legsodálatosabb munkája volt ez. A végén lettem egy összefoglaló jelentést az asztalra, majd hazajöttem. Az olaszok jelentkeztek, mondták, hogy nagyon jól sikerült a dolog, szeretnék veled 4-5 éves szerződést kötni. Vállalod? Köszönöm szépen, igen - válaszoltam. Telt-múlt az idő, vártam a kiutazásra, de lombard barátom csak nem küldte a meghívót. Egyszer csak hallom, hogy valaki kiutazott helyettem Olaszországba. Csodálkoztam rajta. Rövidesen a spanyoloktól jött egy hasonló felkérés, melyet el is vállaltam. Egy versenyen aztán találkoztam az olasz barátommal, aki köpköd, a sapkáját csapkodja: "Te szemét disznó, hát megbeszéltük, megbízhatatlan alak vagy, nem jöttél ki, én mindent korrektül elintéztem, erre jön egy fax a szövetségtől, hogy nem kívánsz Olaszországban dolgozni és helyetted fogadjunk el egy másik szakembert." Ne haragudjál, én most hallom ezt először, s néztem rá meredten. Akkor jött rá, hogy átverték - és engem is.

- Hogyan értékeli több évtizedes edzői tevékenységét?

- Volt értelme a munkámnak. Én mindig is a közösségteremtő edzőket kedveltem, ilyen edző volt például Söptei Róbert. Az én volt versenyzőim - köztük az olimpiai bajnok Novák Feri is - a mai napig évente többször összejönnek, hol nálam, hol máshol. Életre szóló barátságok kötődtek. Egy ilyen közösséget tudott az ember létrehozni és erre azt hiszem büszke lehetek. Ha a tanítványok harminc év múltán is visszajönnek, ennél nagyobb öröm nincs. Szép dolog olimpiai bajnokokat nevelni, de számomra fontosabb volt, hogy a versenyzőim az életben is jól megállják a helyüket.

Gál László